

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΚΟΣΚΕΡΙΔΗΣ

**Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΠΛΑΤΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ ***

Κατόπιν προτάσεως (12-5-2000, και 15-6-2001) του Αναπληρωτή καθηγητή (τότε) και μετέπειτα Καθηγητή Χρίστου Α. Τέζα, ο Τομέας Φιλοσοφίας (αριθ. συνεδρ. 219/16-5-2000) και εν συνεχεία το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας (αριθ. συνεδρ. 219/21-6-2000, και 229/20-6-2001) του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων αποφάσισαν ομόφωνα να εισηγηθούν στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων την ίδρυση *Εργαστηρίου¹ Πλατωνικών και Αριστοτελικών Μελετών*. Το Υπουργείο αποδέχτηκε τη σχετική πρόταση και με το εκδοθέν Π. Δ. υπ' αριθμ. 349/2002 ιδρύθηκε το πρώτο δημόσιο στην Ελλάδα *Εργαστήριο Πλατωνικών και Αριστοτελικών Μελετών*, το οποίο στεγάζεται στον δεύτερο όροφο του κτηρίου του Τμήματος Φ.Π.Ψ. Την τιμή αυτή την όφειλε το Νεοελληνικό Κράτος στους δύο κορυφαίους, σύμφωνα με τα σωθέντα έργα, φιλοσόφους της αρχαιότητας από της ιδρύσεώς του. Κατά τη συνεδρία αριθ. 241/12-2-2003 του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας εκλέχτηκε Διευθυντής αμισθί του εν λόγω *Εργαστηρίου* ο Καθηγητής Χρίστος Α. Τέζας, ενώ μετά τη συνταξιοδότησή του (31-8-2008) η διεύθυνση ανατέθηκε στον Αναπληρωτή Καθηγητή κ. **Ιωάννη Πρελορέντζο**.

* Το κείμενο αυτό αποτελεί επεξεργασμένη μορφή της ανακοίνωσης με τίτλο «Το *Εργαστήριο (Κέντρο) Πλατωνικών και Αριστοτελικών Μελετών* στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το έργο του», που παρουσίασα στο 21ο Διεθνές Συμπόσιο Φιλοσοφίας με θέμα: «Πλάτων, Πλατωνισμός και σύγχρονοι», το οποίο έλαβε χώρα στην Αρχαία Ολυμπία, από 25 έως 29 Ιουλίου 2010.

1. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία «*Εργαστήριο*», κανονικά δε «*Κέντρο*».



Σκοπός του *Εργαστηρίου (Κέντρου)* είναι η υποβοήθηση του έργου του Τομέα Φιλοσοφίας σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο (συγγραφή διατριβών, Μεταπτυχιακών εργασιών και προπτυχιακών εργασιών. Στόχος είναι —κατά το μέτρο των δυνατοτήτων του— η προώθηση της έρευνας γύρω από τους κορυφαίους φιλοσόφους της αρχαιότητας, τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη. Προς επίτευξη αυτών επιδιώκονται τα εξής:

● Η δημιουργία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μιας βιβλιοθήκης ειδικής για τη μελέτη της φιλοσοφίας του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη. Η βιβλιοθήκη αυτή θα είναι οπωσδήποτε αυτοτελής και ανεξάρτητη αλλά και συμπληρωματική, όσον αφορά την πλατωνική και αριστοτελική βιβλιογραφία, της πλούσιας πράγματι Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

● Η πρόκληση του ενδιαφέροντος των φοιτητών του Προπτυχιακού και Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών για τη σπουδή της φιλοσοφίας του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη. Προς τον σκοπό αυτό θα επιδιωχθεί η εξασφάλιση υποτροφιών από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς.

● Η προσέλκυση στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων ερευνητών από άλλα μέρη της Ελλάδας ή του εξωτερικού για τη μελέτη της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας —αλλά και της Φιλοσοφίας γενικότερα—, δεδομένου ότι στο Πανεπιστήμιό μας υπάρχουν ήδη ενημερωμένες βιβλιοθήκες και γνωστά ερευνητικά Κέντρα, καθώς επίσης και —σε ικανοποιητικό βαθμό— κατάλληλες συνθήκες προς τον σκοπό αυτό.

● Η έκδοση, σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, σχολιασμένων εκδόσεων έργων των δύο φιλοσόφων, και κυρίως έργων που δεν έχουν ιδιαίτερα προσεχθεί από Έλληνες ερευνητές.

● Η έκδοση μελετών για τη σκέψη των δύο φιλοσόφων, σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή.

● Η συνεργασία με άλλα Κέντρα Πλατωνικών και Αριστοτελικών Μελετών και κυρίως με Κέντρα χωρών που δεν είναι ως τώρα τόσο γνωστές για τη μελέτη της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας.

● Η προώθηση με κάθε επιστημονικό μέσο (Ημερίδες, Συμπόσια, Συνέδρια, Συζητήσεις Στρογγυλής Τραπέζης κτλ.) των Πλατωνικών και Αριστοτελικών Μελετών».

Η επίτευξη των ανωτέρω στόχων θα καταστεί δύσκολη ή και παντελώς αδύνατη, αν δεν υπάρξει ανάλογη συνδρομή απ' όλους τους δυναμένους να



βοηθήσουν με οποιονδήποτε τρόπο (ιδέες, προτάσεις, έντυπα ή οτιδήποτε άλλο μπορεί να συμβάλει στη συγκρότηση και εύρυθμη λειτουργία του *Εργαστηρίου Πλατωνικών και Αριστοτελικών Μελετών*): πρώτον μεν από τις Πρυτανικές Αρχές του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, το οποίο εξόπλισε τον διατεθέντα, με απόφαση του Τομέα Φιλοσοφίας, χώρο του *Εργαστηρίου* με έπιπλα, βιβλιοστάσια και δύο ηλεκτρονικούς υπολογιστές, δεύτερον δε απ' όλους τους ασχολουμένους με την Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία και ιδιαίτερα με τη φιλοσοφία του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη, και, τέλος, απ' όλους τους εραστές της αρχαίας φιλοσοφίας, στην Ελλάδα και απανταχού της γης. Κάθε συνδρομή, οποθενδήποτε προερχομένη, θα καταγράφεται και δεόντως θ' αναφέρεται.

Έως τώρα προσήλθαν αρωγοί αρκετοί, θα μπορούσε ίσως να ειπωθεί, πολλοί. Αναμένονται όμως και καλό είναι να προσέλθουν πολύ περισσότεροι. Το *Κέντρο* το περιέβαλαν με την εκτίμησή τους ανώτατα πνευματικά Ιδρύματα, κοινωφελή ιδρύματα διεθνούς ακτινοβολίας, Φιλοσοφικές Εταιρείες, πολλοί Καθηγητές διαφόρων Πανεπιστημίων, Ακαδημαϊκοί και άλλοι, που θ' αναφερθούν πιο κάτω.

Σε όλους όσοι βοήθησαν και σ' εκείνους που θα βοηθήσουν στο μέλλον εκφράζονται θερμές ευχαριστίες. Ιδιαίτερες όμως ευχαριστίες οφείλονται στους δύο Ελληνοαμερικανούς Καθηγητές κ.κ. John P. Anton (Ιωάννη Π. Αντωνόπουλο) και Πλάτωνα Ρήγο, διότι είχαν την καλοσύνη να δωρίσουν (τον Αύγουστο του 2006, και ο Καθηγητής John Anton εκ νέου τον Ιούνιο του 2011) στο *Εργαστήριο Πλατωνικών και Αριστοτελικών Μελετών* ένα πολύ μεγάλο μέρος από την προσωπική του βιβλιοθήκη έκαστος.

Στο σημείο αυτό, θα ήταν παράλειψη, νομίζω, να μην αναφερθεί ότι τα έξοδα για τη μεταφορά των βιβλίων της πρώτης δωρεάς του Καθηγητή κ. John Anton από την Αμερική στην Ελλάδα ανέλαβε το 2006 η Πανεπιστημιακή Ομοσπονδία Αμερικής διά του τότε Προέδρου της κ. Μιχαήλ Σέρβου. Το 2011 τέσσερις «φιλογενείς» Ηπειρώτες, οι κ.κ. Θεόδωρος Παπαγιάννης, Βασίλης Παπαϊωάννου, Γιώργος Μέτης και Ιωάννης Μπιρδιμήρης, ευγενώς προσφέρθηκαν και ανέλαβαν τα έξοδα συσκευασίας και συγκέντρωσης σ' ένα χώρο των βιβλίων, τα οποία ο Καθηγητής κ. John Anton (άγων αισίως το 91ο έτος της ηλικίας του) δώρισε στο Εργαστήριο εκ νέου, και των οποίων τα έξοδα αποστολής από την Αμερική κάλυψε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Τους εκφράζονται δημοσίως θερμές ευχαριστίες.

Με τις δωρεές των δύο Ελληνοαμερικανών Καθηγητών και προπάντων με



το μεγαλύτερο μέρος της δωρεάς του διαπρεπούς αριστοτελιστή John P. Anton, το πρώτο και μοναδικό στην Ελλάδα δημόσιο *Εργαστήριο Πλατωνικών και Αριστοτελικών Μελετών* έχει ενισχυθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό. Αναμένεται ότι το παράδειγμα των δύο Ελληνοαμερικανών Καθηγητών θα ακολουθήσουν και άλλοι.

Στο *Εργαστήριο* φυλάσσεται επίσης ο φάκελ(λ)ος με τα πρωτότυπα των επιστολών που αντήλασαν οι J. P. Anton και Ε. Π. Παπανούτσος, πρωτότυπα που αποτέλεσαν το υλικό του βιβλίου John P. Anton *Το Χρονικό μιας φιλοσοφικής φιλίας* (Αθήνα, Gutenberg, 2004).

Με τις προαναφερθείσες δωρεές το *Εργαστήριο* απέκτησε και πολλά βιβλία που πιθανώς να μην υπάρχουν σε καμία βιβλιοθήκη στην Ελλάδα. Το ίδιο, τηρουμένων των αναλογιών, ισχύει και για τις άλλες δωρεές και προπάντων τις δωρεές των Κοινοφελών Ιδρυμάτων, που αναφέρονται αμέσως πιο κάτω. Το *Εργαστήριο* θα λάβει ασφαλώς άλλη όψη, όταν θα επεκταθεί και στον χώρο (ίσο με τον μέχρι τώρα), τον οποίο είχε την καλοσύνη να δανείσει στο *Εργαστήριο* ο Τομέας Ψυχολογίας του Τμήματος Φ.Π.Ψ'.

Σημαντικές υπήρξαν οι δωρεές βιβλίων από δύο Κοινοφελή Ιδρύματα: α) από το Κοινοφελές Ίδρυμα «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης» (δωρεά στις 9-3-2005 βιβλίων αξίας 9.400 ευρώ), και β) από το Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου (δωρεά στις 31-5-2006 βιβλίων αξίας 3.000 ευρώ).

Ευγνωμόνως ακόμη αναφέρονται τα ακόλουθα Ανώτατα Πνευματικά και άλλα Επιστημονικά Ιδρύματα, Επιστημονικές Εταιρείες και Καθηγητές Πανεπιστημίων που προσέφεραν βιβλία στο *Εργαστήριο*, όπως:

Α. Ανώτατα Πνευματικά Ιδρύματα

Ακαδημία Αθηνών (στις 29-11-2004, κατόπιν ενεργειών του Καθηγητή - Ακαδημαϊκού κ. Νικολάου Κονομή και της Διευδύντριας του Κέντρου Ερεύνες της Ελληνικής Φιλοσοφίας κ. Μαρίας Πρωτοπαπά-Μαρνέλη).

Πανεπιστήμιο Αθηνών (στις 15-1-2007, κατόπιν ενεργειών του Γ. Γραμματέα του Πανεπιστημίου Αθηνών Καθηγητή κ. Παναγιώτη Κοντού).



Β. Άλλα Επιστημονικά Ιδρύματα

Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών
Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα

Γ. Επιστημονικές Εταιρείες

Εταιρεία Φίλων Ελευθέρας Σχολής Φιλοσοφίας «Πλήθων» (Ιωάννης
Θεοδωρακόπουλος)

Εταιρεία Φίλων Παναγιώτη Κανελλοπούλου
Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Χαλκιδικής

Δ. Καθηγητές Τομέα Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Γιώργος Κουμάκης
Παναγιώτης Νούτσος
Ευθύμης Παπαδημητρίου
Ιωάννης Πρελορέντζος
Αθανάσιος Σακελλαριάδης
Βασιλική Σολωμού-Παπανικολάου
Χρίστος Α. Τέζας

Ε. Καθηγητές άλλων Τμημάτων ή άλλων Πανεπιστημίων και Ακαδημαϊκοί

Κωνσταντίνος Δ. Δεσποτόπουλος (Ακαδημαϊκός)
Δημήτριος Ανδριόπουλος
Στέφανος Γερουλάνος
Νικολίτσα Δ. Γεωργοπούλου
Μιχάλης Καναβάκης
† Γ. Καραγιάννης
Άννα Κελεσίδου
Λάμπρος Κουλουμπαρίτσης
Δημήτριος Κούτρας
Δημήτριος Λαμπρέλλης
Δημήτριος Λυπουρλής
Ευαγγελία Μαραγγιανού



† Δημήτριος Μούκανος
 Λεωνίδας Μπαρτζελιώτης
 Κώστας Μπέης
 Φιλήμων Παιονίδης
 Ν. Γ. Πολίτης

Z.

1ο Λύκειο Κερατσινίου
 Δήμος Νάουσας

Τα δωρηθέντα βιβλία και περιοδικά έπρεπε να καταλογογραφηθούν και να προβληθούν στο διαδίκτυο, γιατί οι δωρητές είχαν κάθε δικαίωμα να νιώσουν την ικανοποίηση ότι η δωρεά τους δεν πήγε χαμένη, και, εκτός αυτού, όπως προαναφέρθηκε, πολλά από τα δωρηθέντα βιβλία κυρίως από τους δύο Ελληνοαμερικανούς Καθηγητές δεν υπάρχουν σε καμιά βιβλιοθήκη της Ελλάδος.

Το 2008, λοιπόν, ύστερα από αίτημα του Καθηγητή Χρίστου Τέζα, το κοινωφελές Ίδρυμα Ιωάννου Φ. Κωστοπούλου είχε την καλοσύνη να συνδράμει το *Εργαστήριο* με ένα σημαντικό ποσό για την καταλογογράφηση σημαντικού μέρους των βιβλίων, καθώς επίσης και τη σχεδίαση και υλοποίηση της ιστοσελίδας του *Εργαστηρίου*, η οποία φιλοξενείται στον διαδικτυακό τόπο: <http://ergarm.per.uoi.gr/>. Εκεί προβάλλεται διαδικτυακά ο κατάλογος (αλλά και το *Εργαστήριο* γενικότερα), ούτως ώστε να έχουν δυνατότητα πρόσβασης στον κατάλογο όλοι οι ενδιαφερόμενοι, τόσο οι διάφοροι ερευνητές και μελετητές όσο και οι δωρητές.

Ο κ. Τέζας, λόγω συνταξιοδοτήσεώς του (31-8-2008), πρότεινε, με τη σύμφωνη γνώμη του Διευθυντή του *Εργαστηρίου*, Αναπλ. Καθηγητή κ. Ιωάννη Πρελορέντζου, ως Επιστημονικώς Υπεύθυνη του έργου την Λέκτορα κ. Βασιλική Π. Σολωμού-Παπανικολάου, η οποία, σημειωτέον, αποδέχθηκε την πρόταση και προσφέρει τις υπηρεσίες της αμισθί, όπως άλλωστε και ο κ. Τέζας που ανέλαβε να έχει την εποπτεία της εν γένει λειτουργίας του *Εργαστηρίου*, σε συνεννόηση πάντοτε με τον νυν Διευθυντή του *Εργαστηρίου*, τον τέως Διευθυντή του Τομέα Φιλοσοφίας Καθηγητή κ. Παναγιώτη Νούτσο και την νυν Διευδύντρια Αναπλ. καθηγήτρια κ. Γκόλφω Μαγγίνη.

Το ίδιο —περίπου— συνέβη για το έτος 2010, γιατί τον Νοέμβριο του



2009 το Ίδρυμα Προδρόμου Μποδοσάκη (κατόπιν υποβολής σχετικού αιτήματος) είχε κι αυτό την καλοσύνη να διαθέσει επίσης ένα σημαντικό ποσό για τη συνέχιση του έργου της καταλογογράφησης και των υπολοίπων εργασιών του *Εργαστηρίου*.

Μέχρι στιγμής, χάρη στις προαναφερθείσες δωρεές, έχει καταχωριστεί ένα μεγάλο μέρος των βιβλίων που υπάρχουν στο *Εργαστήριο*, ελληνόγλωσσων και ξενόγλωσσων, ως πλήρεις βιβλιογραφικές αναφορές, συνοδευόμενες από τη θεματική τους ενότητα και το όνομα του δωρητή. Το τελευταίο κρίθηκε απαραίτητο, γιατί ήταν χρέος εκ μέρους του *Εργαστηρίου* να προβάλλονται οι δωρητές και οι δωρεές τους, ως ελάχιστη ένδειξη ευγνωμοσύνης. Η καταλογογράφηση συνεχίζεται, με την ελπίδα ότι θα ολοκληρωθεί ο κατάλογος των βιβλίων και των περιοδικών του *Εργαστηρίου Πλατωνικών και Αριστοτελικών Μελετών* και ότι θα πραγματοποιηθεί και η κατά νόμον μερική ψηφιοποίηση των τεκμηρίων. Ο κατάλογος συνεχώς εμπλουτίζεται και η διαδικτυακή προβολή αυτού συνεχώς ανανεώνεται, όπως και τα στοιχεία της ιστοσελίδας του *Εργαστηρίου*. Ελπίζουμε ότι θα βρεθούν χρήματα για την καταλογογράφηση όλων των βιβλίων, και εκείνων που ήδη υπάρχουν και που ο συνολικός αριθμός υπερβαίνει τις 5.000, αλλά και εκείνων που διαρκώς δωρίζονται.

Θέλουμε να ελπίζουμε ότι στο μέλλον και αρκετοί άλλοι θα προσέλθουν αρωγοί με όποιον τρόπο δύνανται, βέβαιοι ότι θα συμβάλουν στη μελέτη και ανάδειξη των δύο κορυφαίων φιλοσόφων της αρχαιότητας, αλλά και όλων των εποχών. Οίκοθεν νοείται ότι το *Εργαστήριο* θα τούς είναι εύγνωμον και οι δωρεές δεόντως θα προβάλλονται.

